

עין משפט נר מצוה

ו א מיי פיל מלכות מגילה הלכה ו: ז ב ג ד ה מיי שם הלכה ד ה י סגנו עשן ד טועי"ע ל"ח סי' מרפמ טעף ב:

רבינו חננאל

רבי אשי קשיא ליה ומי אמר ר' יהודה הכי אבל בזמן הזה הואיל ומסתכלין בה אין קורין אותה אלא בזמנה. [וה]אמר ר' יהודה אימתי מקום שנכנסין בשני ובחמישי אבל מקום שאין נכנסין אין קורין אותה אלא בזמנה. מקום שנכנסין בשני ובחמישי מיהא קרינן בי"א [בי"ב] ב"ג ואפילו בזמן הזה. ושמיך ליה לרב אשי דאיכא מאן דתני לה לברייתא כר' יוסי בר' יהודה, (דווקא הוא, דלא תישיך לך דר' יהודה אדר' יהודה. [פסקא] כדכין הנוקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בט"ו. ואוקימנא (בגמרא) [נגמרינן] פורים [פורים], תניב הכא על כן היהודים הפורים היושבים בערי הפורות עושים את יום ארבעה עשר, ובתיב התם לבד מערי הפורי, מה להלן דתניב דתחיי וקרי לתני פריי ומקופת חומות דבהדיהן מימות יהושע בן נון, כי (והת) [הכין] קורין בט"ו. ואימא מוקפין חומה קורין בי"ד ובט"ו. ופרקינן אי הוה כתיב את יום ארבעה עשר וחמשה עשר, כדקא אמרה, השתא דכתיב את יום ארבעה עשר ואת יום חמשה עשר, שמעינן הני בי"ד והני בט"ו, לית מאן דעביד שני ימים אלא כל מקום ומקום יומי יום אחד. תוב ליכא למימר דמוקפין אי בעו בי"ד אי בעו בט"ו, דהא פרשינן לעיל מדרבינן ונמיניה דיוקינן דכל חר בזמנו וחמנו של זה לא זמנו של זה, ובעו בי"ד אי בעו בט"ו, דהא פרשינן קורין בי"ד ולא המוקפין קורין בי"ד. ואימא בשלישה עשר, ולומר מוקפין אי בעו בט"ו אי בעו כ"ג. ופרקינן כשיושן, מה שושן א"ע? ולא מוקפת חומה מימות יהושע בן נון היא מיהא כיון דהיא מוקפת חומה קרי בט"ו, אף כל שהוא מוקפת חומה קרי בט"ו. ואיתקש זכירה לעשייה, דכתיב והימים האלה נזכרים ונעשים. מתניתין דלא כר' יהושע בן קרחה דתני מוקפין חומה מימות אחשורוש קורין בחמשה עשר, כשיושן. ותנא דידן אמר שאני שושן דא"ע? דלאו מוקפת חומה מימות יהושע בן נון היא. והואיל ונעשה בה נס לפיכך קראו בט"ו. ואקשין בשלמא לתנא דידן כתיב מדינה ומדינה עיר ועיר, מדינה ומדינה לחלק דא"ע? דתרייתו מוקפות חומה אינן. המוקפת חומה מימות יהושע בן נון קרי בט"ו והמוקפות אחרי כן קרי בי"ד. עיר ועיר נמי לחלק בין שושן לשאר עיירות, דשושן בט"ו ושאר עיירות בי"ד. אלא לר' יהושע בן קרחה

ב:

ועוד האמר רב חסדא מ"ם וסמ"ך בו'. השתא סלקא דעמך ממנפך מיירי בסמומות ותימה דנמסכת שבת פרק הבונה (דף קד. ושס) משמע איפכא מדקאמר התם בשלמא פתוח ועשאו סמוס עילויי עליוה דלאמר רב חסדא כו' אלא סמוס ועשאו פתוח גרועי גרעיה דל"ר ירמיה מנפפ"ך [ל]ופים אמרוסן אלמנא מנפפ"ך איירי בפתומות ואור"י דגמ' [דשנת] מסיק ליה וקמני דידע מתחילה מילתיה דרב חסדא וגם איירי ליה מעיקרא בפתומות הונרך להעמיד מנפפ"ך בפתומות ולא תקשה דרב חסדא והכל ה"ק ומסבגלא והכמיצ אלה המנזות והך קושיא אימותצ צין בפתומות צין בסמומות ועוד את"ל דבסמומות איירי ו' אכתי תקשה והלאמר רב חסדא מ"ם וסמ"ך וכו' וכן פיר"ת ח"ל שהגיה כספר הישר מנפפ"ך לופים אמרוס כמנו קול לופין (ישעיה נב) נציאס. לופים מהר אפרים (שמואל ב ה) ו' ממלאתים נציאס ו' (מלופים) שעמדו להס לישראל והיו לופים הללו לאחר ששרף אמון את התורה ומשום לשון נופל על הלשון נקרא מנפפ"ך כלשון לופין ומסבגלא והכמיצ אלה המנזות ועוד והלאמר רב חסדא מ"ם וסמ"ך שכלומות וכו' ומשני אין מהיו היו ולא קשיא מידי דרבי ירמיה מוקי לה בסמומות וכי מטי במגילה פריך מהא דרב חסדא דכתי אורחיה זיל הכל קא מדחי ליה מאלה המנזות נמי פריך ומשני שפיר ומתוך הסוגיא דמגילה וצבת מוכח מרזייהו ורבי ירמיה קאמר מנפפ"ך לופים אמרוס אפתומות ואסמומות וכדמסיק הש"ס ה'.

מצטין

עשר אתא ו'את ופסיק הני בארבעה עשר והני בחמשה עשר ואימא פרוים בארביסר מוקפין אי בעו בארביסר אי בעו בחמיסר אמר קרא **ב**זמניהם זמנו של זה לא זמנו של זה ואימא בתליסר כשושן אשכנן עשייה זכירה מנלן אמר קרא ו'הימים האלה נזכרים ונעשים איתקש זכירה לעשייה מתני' דלא כי האי תנא דתניא ו'רבי יהושע בן קרחה אומר כרכין המוקפין חומה מימות אחשורוש קורין בחמשה עשר מ"ט דרבי יהושע בן קרחה כי שושן ימה שושן מוקפת חומה מימות אחשורוש וקורין בחמשה עשר אף כל שמוקפת חומה מימות אחשורוש קורין בחמשה עשר ותנא דידן מ"ט לילף פרוי פרוי כתיב הכא ו'על כן היהודים הפורים וכתיב התם **ל**בד מערי הפרוי הרבה מאד מה להלן ו'א מוקפת חומה מימות יהושע בן נון אף כאן ו'א מוקפת חומה מימות יהושע בן נון בשלמא רבי יהושע בן קרחה לא אמר כתנא דידן דלית ליה פרוי פרוי אלא תנא דידן מ"ט לא אמר כר' יהושע בן קרחה מ"ט דהא אית ליה פרוי פרוי הכי קאמר אלא שושן ו'א דעבד' כמאן לא כפרזים ולא כמוקפין אמר רבא ואמרי לה כדי י'שאני שושן הואיל ונעשה בה גם בשלמא לתנא דידן היינו דכתיב י'מדינה ומדינה ועיר ועיר מדינה ומדינה לחלק בין מוקפין חומה מימות יהושע בן נון למוקפת חומה מימות אחשורוש עיר ועיר נמי לחלק בין שושן לשאר עיירות אלא לרבי יהושע בן קרחה בשלמא מדינה ומדינה לחלק בין שושן לשאר עיירות אלא עיר ועיר למאי אתא אמר לך רבי יהושע בן קרחה ולתנא דידן מי ניחא כיון דאית ליה פרוי פרוי מדינה ומדינה למה לי אלא קרא לדרשה הוא דאתא וכדרבי יהושע בן לוי הוא דאתא דאמר רבי יהושע בן לוי ו'יכרך וכל הסמוך לו וכל הנראה עמו נידון ככרך עד כמה אמר רבי ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא ה'כמחמתן לטבריא מיל ו'ולימא מיל הא קא משמע לן דשיעורא דמיל כמה הוי כמחמתן לטבריא ו'אומר רבי ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא מנצפ"ך צופים אמרוס ותסברא והכתיב ו'אלה המצות ו'שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה ועוד האמר רב חסדא מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנם

חומה מימוס **אחשורוש** **לשאין מוקפין מימוס** **אחשורוש**: **עיר ועיר למאי**. הרי כל הפרוים שזין וכל המוקפין שזיס ואין מילוק צין עיר ועיר: **וכדר' יהושע בן לוי**. ובחלק לא איירי כלל אלא ה"ק כל עיר ועיר הסמוך למדינה שסתא כמותה: **נידון ככרך**. וקורין **בט"ו**. הסמוך א"ע"ג שאינו נראה נראה א"ע"פ שאינו סמוך הכי מפרש לקמן ו': **עד כמה**. חשיב לה סמוך: **מנפפ"ך**. ככל אומיות: **לופים אמרוס**. נציאי הדורות:

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

ואוקי לה לפך **נרייסא**. דלעיל כרבי יוסי בר יהודה: **אימסי**. מקדימים: **מקוס שנכנסים כו'**. צמקוס שצית דין קצוע והכפרים נכנסים שם ליום הדין כשיש להם הריצ: **אצל מקוס שאין נכנסין**. דהך הקדמה לאו קולא היא לכפרים אין קורין אותה אלא בזמנה:

ומוקים לה לברייתא בר' יוסי בר יהודה ומי אמר ר"י בזמן הזה הואיל ומסתכלין בה אין קורין אותה אלא בזמנה ורמינהי ו'א"ר יהודה "אימתי מקום שנכנסין בשני ובחמישי אבל מקום שאין נכנסין בשני ובחמישי אין קורין אותה אלא בזמנה מקום שנכנסין בשני ובחמישי מיהא קרינן ואפילו בזמן הזה ומוקים לה לברייתא כרבי יוסי בר יהודה ומשום דקשיא ליה דרבי יהודה אדר' יהודה מוקים לה לברייתא כרבי יוסי בר יהודה רב אשי שמיע ליה דאיכא דתני לה כרבי יהודה ואיכא דתני לה כרבי יוסי בר יהודה ומדקשיא ליה דרבי יהודה אדרבי יהודה אמר מאן דתני לה כרבי יוסי בר יהודה לאו דווקא מאן דתני לה כרבי יוסי בר יהודה דווקא כרכים המוקפים חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר וכו': מנהגי מילי אמר ו'רבא דאמר קרא ו'על כן היהודים הפורים היושבים בערי הפורות וגו' מדפרזים בארבעה עשר מוקפין בחמשה עשר ואימא פרוים בארבעה עשר מוקפין כלל כלל לאו ישראל נינהו ועוד מהודו ועד כוש כתב ואימא פרוים בארביסר מוקפין בארביסר ובחמיסר כדכתיב י'להיות עושים את יום ארבעה עשר לחדש אדר ואת יום חמשה עשר [בן] בכל שנה אי הוה כתב את יום ארבעה עשר וחמשה עשר כדקאמרת השתא דכתיב את יום ארבעה עשר ואת יום חמשה עשר והני בארבעה עשר והני בחמשה עשר ואימא פרוים בארביסר מוקפין אי בעו בארביסר אמר קרא **ב**זמניהם זמנו של זה לא זמנו של זה ואימא בתליסר כשושן אשכנן עשייה זכירה מנלן אמר קרא ו'הימים האלה נזכרים ונעשים איתקש זכירה לעשייה מתני' דלא כי האי תנא דתניא ו'רבי יהושע בן קרחה אומר כרכין המוקפין חומה מימות אחשורוש קורין בחמשה עשר מ"ט דרבי יהושע בן קרחה כי שושן ימה שושן מוקפת חומה מימות אחשורוש וקורין בחמשה עשר אף כל שמוקפת חומה מימות אחשורוש קורין בחמשה עשר ותנא דידן מ"ט לילף פרוי פרוי כתיב הכא ו'על כן היהודים הפורים וכתיב התם **ל**בד מערי הפרוי הרבה מאד מה להלן ו'א מוקפת חומה מימות יהושע בן נון אף כאן ו'א מוקפת חומה מימות יהושע בן נון בשלמא רבי יהושע בן קרחה לא אמר כתנא דידן דלית ליה פרוי פרוי אלא תנא דידן מ"ט לא אמר כר' יהושע בן קרחה מ"ט דהא אית ליה פרוי פרוי הכי קאמר אלא שושן ו'א דעבד' כמאן לא כפרזים ולא כמוקפין אמר רבא ואמרי לה כדי י'שאני שושן הואיל ונעשה בה גם בשלמא לתנא דידן היינו דכתיב י'מדינה ומדינה ועיר ועיר מדינה ומדינה לחלק בין מוקפין חומה מימות יהושע בן נון למוקפת חומה מימות אחשורוש עיר ועיר נמי לחלק בין שושן לשאר עיירות אלא לרבי יהושע בן קרחה בשלמא מדינה ומדינה לחלק בין שושן לשאר עיירות אלא עיר ועיר למאי אתא אמר לך רבי יהושע בן קרחה ולתנא דידן מי ניחא כיון דאית ליה פרוי פרוי מדינה ומדינה למה לי אלא קרא לדרשה הוא דאתא וכדרבי יהושע בן לוי הוא דאתא דאמר רבי יהושע בן לוי ו'יכרך וכל הסמוך לו וכל הנראה עמו נידון ככרך עד כמה אמר רבי ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא ה'כמחמתן לטבריא מיל ו'ולימא מיל הא קא משמע לן דשיעורא דמיל כמה הוי כמחמתן לטבריא ו'אומר רבי ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא מנצפ"ך צופים אמרוס ותסברא והכתיב ו'אלה המצות ו'שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה ועוד האמר רב חסדא מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנם

עשר אתא ו'את ופסיק הני בארבעה עשר והני בחמשה עשר ואימא פרוים בארביסר מוקפין אי בעו בארביסר אי בעו בחמיסר אמר קרא **ב**זמניהם זמנו של זה לא זמנו של זה ואימא בתליסר כשושן אשכנן עשייה זכירה מנלן אמר קרא ו'הימים האלה נזכרים ונעשים איתקש זכירה לעשייה מתני' דלא כי האי תנא דתניא ו'רבי יהושע בן קרחה אומר כרכין המוקפין חומה מימות אחשורוש קורין בחמשה עשר מ"ט דרבי יהושע בן קרחה כי שושן ימה שושן מוקפת חומה מימות אחשורוש וקורין בחמשה עשר אף כל שמוקפת חומה מימות אחשורוש קורין בחמשה עשר ותנא דידן מ"ט לילף פרוי פרוי כתיב הכא ו'על כן היהודים הפורים וכתיב התם **ל**בד מערי הפרוי הרבה מאד מה להלן ו'א מוקפת חומה מימות יהושע בן נון אף כאן ו'א מוקפת חומה מימות יהושע בן נון בשלמא רבי יהושע בן קרחה לא אמר כתנא דידן דלית ליה פרוי פרוי אלא תנא דידן מ"ט לא אמר כר' יהושע בן קרחה מ"ט דהא אית ליה פרוי פרוי הכי קאמר אלא שושן ו'א דעבד' כמאן לא כפרזים ולא כמוקפין אמר רבא ואמרי לה כדי י'שאני שושן הואיל ונעשה בה גם בשלמא לתנא דידן היינו דכתיב י'מדינה ומדינה ועיר ועיר מדינה ומדינה לחלק בין מוקפין חומה מימות יהושע בן נון למוקפת חומה מימות אחשורוש עיר ועיר נמי לחלק בין שושן לשאר עיירות אלא לרבי יהושע בן קרחה בשלמא מדינה ומדינה לחלק בין שושן לשאר עיירות אלא עיר ועיר למאי אתא אמר לך רבי יהושע בן קרחה ולתנא דידן מי ניחא כיון דאית ליה פרוי פרוי מדינה ומדינה למה לי אלא קרא לדרשה הוא דאתא וכדרבי יהושע בן לוי הוא דאתא דאמר רבי יהושע בן לוי ו'יכרך וכל הסמוך לו וכל הנראה עמו נידון ככרך עד כמה אמר רבי ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא ה'כמחמתן לטבריא מיל ו'ולימא מיל הא קא משמע לן דשיעורא דמיל כמה הוי כמחמתן לטבריא ו'אומר רבי ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא מנצפ"ך צופים אמרוס ותסברא והכתיב ו'אלה המצות ו'שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה ועוד האמר רב חסדא מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנם

חומה מימוס **אחשורוש** **לשאין מוקפין מימוס** **אחשורוש**: **עיר ועיר למאי**. הרי כל הפרוים שזין וכל המוקפין שזיס ואין מילוק צין עיר ועיר: **וכדר' יהושע בן לוי**. ובחלק לא איירי כלל אלא ה"ק כל עיר ועיר הסמוך למדינה שסתא כמותה: **נידון ככרך**. וקורין **בט"ו**. הסמוך א"ע"ג שאינו נראה נראה א"ע"פ שאינו סמוך הכי מפרש לקמן ו': **עד כמה**. חשיב לה סמוך: **מנפפ"ך**. ככל אומיות: **לופים אמרוס**. נציאי הדורות: **בנס**

מסורת הש"ס

א) [נקמן ד: לה:] ב) ג) נגי ר"ף [דנ:] א) [צ"ק סה: ע"ז] ג.) ד) [מוספתא פ"א ושם א] רבי יהודה צ"ק, מו.) א) [גמ:] ו) [פסחים ח] וימנא פ. ממורה טו.) ט) [אסתר טו:] ו' [שם:] ס) [דף ג:] א) ס"א נמי, ט) [נקמן יד:] ו' [צ"ל פוסט:] ס) [ועי' מוספת שבת קד. ד"ה גרועין],

תורה אור השלם

- על פן היהודים הפורים הישבים בערי הפורות עושים את יום ארבעה עשר לחדש אדר שמחה וגושפחה ויום טוב ומשלוח מנות איש לרעהו: אסתר ט יט
- לקים עליהם להיות עושים את יום ארבעה עשר לחדש אדר ואת יום חמשה עשר בו בכל שנה (שנה):
- לקים את ימי הפרים האלה בזמניהם כאשר קים עליהם מרדכי והיחזי [אסתר המלכה] [כאשר קימו על נפשם ועל ירעם דברי הצמות וירצתם: אסתר ט לא
- והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים ויזכרם לא יסוף מירעם: אסתר ט כח
- כל אלה ערים בצורות חומה גבוהה דלתים ובריח לבד מערי הפורי דברה קאד:
- אלה המצות אשר צוה יי את משה אל בני ישראל בדר סיני: ויקרא כו לד

הגהות הגר"א

[א] [ב] גב' (מוקפת חומה) מח"מ [וכן מחקן רש"י:] [ג] שם דנבדלא כשם קו עליו למחקי:

רבינו חננאל (המשך)

עיר ועיר למה לי. ואמרין ולתנא דידן כיון דגמר פורים פורים כדאמרן, מדינה ומדינה טוב למה ליה. אלא לכוליה עלמא קרא יחידה הוא, שמע מינה (י מדינה וכל הסמוך למדינה כמדינה היא, וכן עיר ועיר, וכר' יהושע בן לוי דאמר ד' יהושע בן לוי כרך וכל הסמוך לו וכל הנראה עמו נידון ככרך. וכמה יהא מחזן לכרך הסמוך לו שיחשב כמו כרך, ואוקימנא מיל, כמחמתן לטבריא. וזה שיעור המיל. אמר ר' ירמיה ואיתימא ר' חייא בר אבא מנצפ"ך צופים אמרוס, כלומר האותיות הללו חכמים היקנום. ואקשין (ו) האלה המצות, שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה.

א) נראה דחזק ולי' ומקשיא ליה דר"י אדר"י אמר מאן דמי לה כר"י כדרי דוקא וכו'.

ב) נראה דלי' אלא נאמר מדינה ומדינה ואשמעין דכל הסמוך וכו'.